

**İSTANBUL VE SÜLEYMANİYE-MOSTAR 2004
BAŞLIĞI ALTINDA "MİMARİ MİRASIN BUGÜNÜ"
ADLI MİLLETLERARASI ATÖLYE ÇALIŞMASI**

Merkezimiz'in İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile ortaklaşa olarak Yıldız Üniversitesi ve bazı uluslararası kuruluşların katkılarıyla gerçekleştirdiği "Mimarî Mirasın Bugünü" adlı milletlerarası atölye çalışmalarını 1 Temmuz-18 Ağustos 1995 tarihleri arasında devam edecek.

Programın çalışmaları IRCICA'nın Yıldız Sarayı-Çit Kasrı'ndaki Toplantı Salonu'nda yapılıyor. Atölye çalışmaları ise Yıldız Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde yapılacak. Ayrıca Süleymaniye için alan çalışması gerçekleştirilecek.

Katılanlar şehir planlaması, tarihi araştırma, metodoloji ve tarihi yapıların mimari dizaynı gibi konularda değişik gruplara ayrılarak çalışıyorlar. Uzmanlar mimari mirasın korunmasının değişik yönleri hakkında konferanslar veriyorlar. Ayrıca "İstanbul ve Süleymaniye" ve "Mostar 2004" milletlerarası atölye çalışmaları ile ilgili sergiler düzenlenmektedir. Bu sergilerden bazıları şunlardır: Prof.Dr.Zeynep Ahunbay ve İTÜ Restorasyon Bölümü öğrencilerinin Süleymaniye ile ilgili restorasyon çalışmalarını gösteren sergi, Doç.Dr.Zekiye Yenen ve Yıldız Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir Planlaması Bölümü öğrencilerinin Suriçi planlama çalışmalarını gösteren sergi ve "Mostar 2004" milletlerarası atölye çalışması sırasında Bosna-Hersek'te yokedilen kültür mirasını sergileyen fotoğraflardan meydana gelen sergi.

Bu milletlerarası çalışma, 1 Temmuz'da İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Saraçhane'deki binasında düzenlenen bir açılış töreniyle başladı. Açılış konuşmalarını İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Recep Tayyip Erdoğan ve (Merkezimiz Genel Direktörü Prof.Dr.Ekmeleddin İhsanoğlu) yaptılar. Bunu takiben İstanbul ve Süleymaniye ile ilgili bir sergi gezildi ve İstanbul ve Süleymaniye projelerini gösteren bir video gösterisi yapıldı.

IRCICA'nın Yıldız Sarayı-Çit Kasrı'ndaki toplantı salonunda 3 Temmuz'dan itibaren çalışmalara başlandı. Atölye çalışması Yıldız Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde yapılacak. İlk atölye çalışması olan "İstanbul ve Süleymaniye Çevresi" 1 Temmuz-27 Temmuz tarihleri arasında devam edecek. İstanbul'un tarihi kültür mirasının korunmasına hizmet edeceğini ümit ettiğimiz bu çalışmanın ilk safhasında İstanbul'un mimari mirası incelenecek. İkinci safhada şehrin tarihi bölgesindeki şehirleşme sürecinin kontrol edilmesi ve

yönlendirilmesi için alınması gereken tedbirler araştırılacak. Bunun için Süleymaniye çevresi pilot bölge olarak kullanılacak.

Tarih boyunca kültür ve medeniyetlerin beşiği olmuş İstanbul'un, Osmanlı medeniyetinin en parlak devrinden miras kalan eserlerinin yer aldığı Süleymaniye semti, Osmanlı mimarisinin zirveye ulaştığı dönemi temsil etmektedir. Mimar Sinan'ın Süleymaniye külliyesini inşa etmesiyle, 16.yüzyılın ortasından itibaren bir kültür ve eğitim merkezi haline gelmiş ve İstanbul'un Haliç cephesi silüetine yeni bir estetik katmıştır. Bu semte damgasını vuran Mimar Sinan, bu harikulade caminin çevresinde bir ilkokul, bir Kuran okulu, dört medrese, bir Hadis okulu, bir tıp okulu, bir hastane, bir aşevi, bir misafirhane ve bir de hamam inşa etmiştir. Burada din, eğitim ve kültür hizmetleri, sosyal dayanışma anlayışı içinde çok başarılı olarak asırlarca yürütülmüştür. Külliye'de camii ve Sultan Süleyman ve Hürrem Sultan'ın türbelerinden başka çeşitli yapılar bulunmaktadır. Ayrıca bölge, yine Mimar Sinan'ın temellerini attığı saray, konak ve köşklerle daha da zenginleşmiş, mimari mükemmeliyetin bir sembolü haline gelmiştir. Ancak aradan geçen sürede, İstanbul'un nüfusu artmış, bu kültür semti tedrici olarak ticari bir semt haline gelmiştir. Şehrin bu bölgesinin ticarete açılması, denizle bağlantının sağlanması için yeni yolların inşasına ve bu amaçla bazı yıkımlara yol açmıştır. Plansız yapılaşmalar Osmanlı mimarisinin karakteristiklerini taşıyan bu semtin estetik ve mimari özelliğini bozmuştur.

Dolayısıyla, bu bölgenin mimari bakımdan ihyası ve yeniden bir kültür merkezi haline getirilmesi için yapılacak çalışmalar büyük önem taşımaktadır. 1 Temmuz'da başlayıp 27 Temmuz'da sona erecek olan "İstanbul ve Süleymaniye" milletlerarası atölye çalışmasında İstanbul'un bir bütün olarak mimari mirası incelenerek kayda geçirilecek, daha sonra Süleymaniye bölgesinin korunması ve ihyası için alanabilecek tedbirler araştırılacaktır. Bunun için de Süleymaniye çevresinde bir pilot proje yürütülecektir.

Süleymaniye Çevresi Pilot Çalışmasının başlıca hedefleri şunlardır:

- Büyük şehirdeki kültür mirası Tarihî alanlar, bu bölgelerin rehabilitasyonu ve modern metropolle bütünleşmesi
- Faaliyetlerin koordinasyonu: Faaliyetlere milletlerarası destek sağlanması
- * Çeşitli seviyelerde sorumlulukların paylaşılması
- * Kamu ve özel sektör arasındaki ilişkiler

* Şehrin günlük problemlerinin çözümü

- Eğitim kurumlarına aktif bir rol verilmesi

* Karşılıklı işbirliği programları düzenlenmesi

* Mimarları, yaşadıkları çevreye şekil veren iç ve dış dinamikler konusunda bilgilendirmek

* Toplumun bütün seviyeleri için eğitim programları hazırlamak

Milletlerarası atölye çalışmalarının ikinci safhası 24 Temmuz-18 Ağustos tarihleri arasında gerçekleşecektir. Bu çalışma, Mostar 2004 adıyla geçen yıl IRCICA'da başlatılmış olan projenin devamıdır.

Her iki milletlerarası Mostar 2004 atölye çalışması arasındaki faaliyetlerin sonuçlarının açıklanması ve bu yılki atölye çalışmasında yer alacak olan konferansların ilk hafta içinde yapılması planlanmaktadır. (24-28 Temmuz 95) Bunu takip eden yirmi gün içinde 1994'de yapılan atölye çalışmasında ortaya çıkan çeşitli projelerle ilgili çalışmalar yapılacaktır. Bursa, Konya, Edirne ve Safranbolu'ya mimari korumayla ilgili çözümler için geziler düzenlenmesi planlanmaktadır.

Avrupa'nın ortasında müslümanları ve İslâm kültürünü yok etmeyi hedef alan saldırılarla tahrip edilen İslâm kültür ve mimari mirasının savaş sonrasında yeniden imanı için projeler ve tavsiyeler ortaya konulacaktır. Geçen seneki çalışmaya dünyaca tanınmış 25 üniversiteye mensup, 22 ülkeden 100'e yakın kişi katılmış ve 28 konferans verilmiştir. Bu çalışmanın neticesinde Mostar'ın ve bilhassa Osmanlı'dan kalan tarihi kısmının yeniden inşasında yararlanılabilecek plan, proje ve modeller ortaya konulmuştur.

Bu seneki Mostar 2004 atölye çalışması, geçen sene elde edilen neticeleri özetlemenin yanı sıra, Bosna-Hersek mimarisinin korunmasını ve imanı hedef alan bir milletlerarası programı da yürürlüğe koyacaktır. Çeşitli disiplinlerden uzmanların iştirakine dayanan bu program, Avrupa, Kuzey Amerika, Asya ve Afrika'dan mimarlar, öğretim üyeleri, tarihçiler ve öğrencilerin Bosnalı meslektaşlarıyla biraraya gelip çalışmasını sağlayacaktır. Atölye ve stüdyo çalışmaları neticesinde hazırlanacak olan Mostar şehrinin restorasyon planı ve tatbik edilecek metodoloji, yeniden inşa sırasında kullanılacak planlara temel teşkil edecektir. Bu projenin önemli gayelerinden biri, Bosna-Hersek'te yok edilen kültür mirası konusuna dünya kamuoyunun dikkatini çekmek, Bosna-Hersek'te ve dünyada yok olma durumunda bulunan diğer şehirlerde mimari mirasın restorasyonunda esas alınabilecek modeller meydana getirmektir.

Mostar 2004 Projesi'nin Amaçları:

- Çokkültürlü Bosna-Hersek'in bin yıllık mimarî yapısının korunması
- Gelecek on yıl içinde pratik bir eğitim sisteminin kurulmasıyla Bosna-Hersek'te şehir koruması için bir süreç geliştirilmesi
- Dünyada önde gelen milletlerarası okullar ve kültür kuruluşlarıyla işbirliği sağlayarak şehir korumasını ve yeniden inşa sürecini yürürlüğe koymak

Bu proje üç safhalı bir süreç içinde gerçekleşmektedir:

1. Safha: Mostar 2004 Pilot Çalışması-İstanbul 25 Temmuz-25 Ağustos 1994

2. Safha: Milletlerarası bir destek grubunun sağlanması

1994-1995 akademik yılı içinde Avrupa, A.B.D. ve gelişmekte olan ülkelerdeki üniversitelerde öğrencilere Bosna'nın yeniden inşası konusunda stüdyo dizayn dersleri verilmesi, stüdyo çalışması için gerekli belgelerin sağlanması. Akademik ve diğer faaliyetlerin koordinasyonu için projeye katılan ülke temsilcilerinden bir komite kurulması. Bu safha 24 Temmuz-18 Ağustos 1995 tarihleri arasındaki atölye çalışması ile sona erecektir.

3. Safha: Milletlerarası işbirliği destek ağının genişletilmesi

1995-1996 akademik yılı içinde, önceki iki safhadaki çalışmaların neticesi olarak, Mostar ile ilgili haritalar, görüntü malzemeleri, bir liyografa ve stüdyoda ele alınması öngörülen problemlerle ilgili bir dokümantasyon paketi hazırlanacak. Bu paket dünyada benzer stüdyo çalışması derslerine yer vermek isteyen mimarlık fakültelerine gönderilecektir ve bu derslerde mimari koruma unsuruna ağırlık verilecektir. Gelecek yıllarda da dünyada Bosna-Hersek'in yeniden inşası konusunda gösterilen ilgiyi arttırmak için, Bosna'nın diğer şehirleriyle ilgili benzer paketler de hazırlanıp dağıtılacaktır.

Proje çalışması sırasında, daha geniş bir milletlerarası destek ağında, uzmanlık ve işbirliği imkanlarının yanı sıra projeye maddi-manevi destek sağlanması amaçlanmaktadır. Daha da önemlisi çeşitli milletlerden mimarlar, şehir planlamacıları ve öğrencilerin biraraya gelerek çalışması üç etnik grubun tekrar birarada çalışmayı öğrenmesi bakımından bir tampon vazifesi görmektedir.

U

Mostar 2004 Projesinin Amaçları

- Çokkültürlü Bosna-Hersek'in bir yıllık mimari yapısının korunması
- Gelecek on yıl içinde pratik bir eğitim sisteminin kurulmasıyla Bosna-Hersek'te genç kuşak için bir süreç gerçekleştirilmesi
- Dünyada önde gelen milletlerarası okullar ve kültür kuruluşlarıyla işbirliği sağlanarak genç kuşakların ve yeniden inşa sürecini yürütenlere kaynak sağlanması

Bu proje üç safhada bir süreç içinde gerçekleştirilecektir.

1. Safha: Mostar 2004 Pilot Çalışmaları-İstanbul 25 Temmuz-25 Ağustos 1994

2. Safha: Milletlerarası bir destek grubunun sağlanması

1994-1995 akademik yılı içinde Avrupa, A.B.D. ve gelişmekte olan ülkelerdeki üniversitelerde öğrencilere Bosna'nın yeniden inşası konusunda stüdyo dersleri verilmesi, stüdyo çalışmaları için gerekli belgelerin sağlanması, Akademik ve diğer faaliyetlerin koordinasyonunu için projeye katılan ülke temsilcilerinden bir komite kurulması. Bu safha 24 Temmuz-18 Ağustos 1995 tarihleri arasında stüdyo çalışmaları ile sonuçlanacaktır.

3. Safha: Milletlerarası işbirliği destek ortamının geliştirilmesi

1995-1998 akademik yılı içinde, önceki iki safhadaki çalışmaların sonucu olarak, Mostar ile ilgili her türlü görüş, öneri, eleştiri ve stüdyo ve stüdyo dışı alınması öngörülen problemlere ilgili bir koordinasyon paketi hazırlanacaktır. Bu paket dünyada benzer stüdyo çalışmaları derslerine yer vermek isteyen mimarlık fakültelerine gönderilecektir. Bu derslerde mimari konuların sunulması amaçlanmaktadır. Gelecek yıllarda da dünyada Bosna-Hersek'in yeniden inşası konusunda gösterilen ilgiyi arttırmak için Bosna'nın diğer şehirleriyle ilgili benzer paketler de hazırlanacaktır.

Proje çalışmaları sırasında, daha geniş bir milletlerarası destek ortamının yaratılması ve işbirliği imkanlarının yaratılması amaçlanmaktadır. Daha da önemlisi, çeşitli milletlerden mimarlar, şehir planlamacılar ve öğrencilerin bir araya gelerek çalışmaları için bir grup tekli bir yerde çalışmaları sağlanması için bir fonksiyon tasarımı yapılmıştır.